

De vuurbol van 24 Maart 1933

Peter Jenniskens *

3 september 1991

Inleiding

Een heldere meteor verschijnt zó plotseling, dat het zelden voorkomt, dat een gelegheidsfotograaf er een fraaie foto van maken kan. Sommige beroemde vuurbollen zijn echter zó helder geworden, dat een opname met korte sluitertijd mogelijk was. Beroemde voorbeelden zijn de daglichtvuurbol van 10 augustus 1972 die boven de Verenigde Staten verscheen en gefilmd kon worden, en die van 3 mei 1979 boven Zweden, die eens de voorplaat van Radiant sierde. (Oktober 1979). Al die opnamen geven de indruk, dat de meteor ver weg was, wat in feite het geval is. Zo niet bij een zeer fraaie plaat van de vuurbol van 24 maart 1933 (fig.1), gemaakt door Charlie M. Brown (!), voorman op de Lyon Ranch bij Clayton, New Mexico. Zo af en toe verschijnt deze plaat in tijdschriften en boeken als de 'grootste, ooit door een camera vastgelegde vuurbol' (Life, 1950).

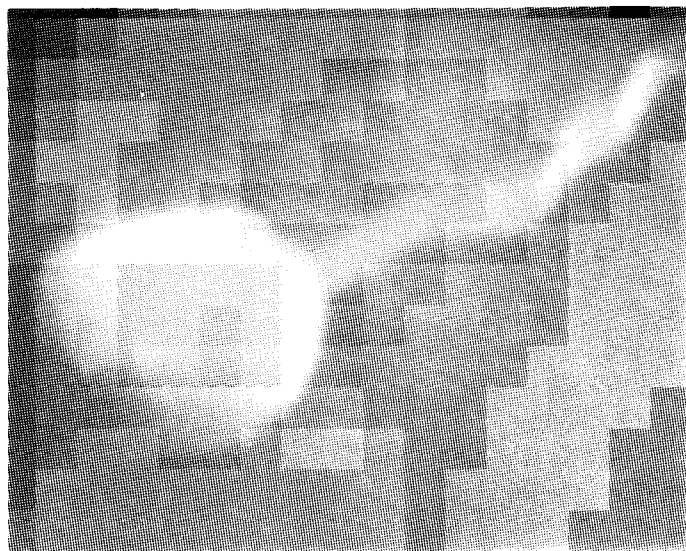
Die opmerking was voor C.Wylie 15 jaar na dato (in 1950) de druppel, die hem deed besluiten om eens uit te leggen, hoe de foto gemaakt werd. Dit is géén vuurbol, maar een (slechte) opname van een nalichtend spoor!

De Vuurbol

In de jaren dertig was fotografische film nog niet zo gevoelig als tegenwoordig. De vuurbol die op 24 maart 1933 omstreeks 5^h00^m LT verscheen, had een felle eindflare, die de hemel deed oplichten als bij daglicht. Volgens Nininger werd het nalichtend spoor van de flare omschreven als 'zo helder als de zon', 'veel helderder dan de maan', 'als brandend magnesium', 'te helder om in te kijken'. Waarschijnlijk overdreven helder voor een nalichtend spoor! De heer Walker, Springer, New Mexico, liep 30 minuten nadat de vuurbol passeerde zijn kamer uit en zag, dat het nalichtend spoor nog helder genoeg was om een schaduw te werpen op de oostzijde van een gebouw. Het spoor werd nog tot 5^h30^m LT gefotografeerd, een half uur voor zonsopkomst en was in totaal zeker 90 minuten lang waarneembaar, waarschijnlijk langer.

Prof.A.W.Recht rekende uit, dat de zon op dat moment te laag stond om het spoor te beschijnen. Het licht was dus geen gereflekteerd zonlicht maar waarachtig een nalichtend spoor.

De meteor duurde lang. Dr. Strong noteerde 5 seconden vanuit Springer, New Mexico en volgens Nininger zou hij het eerste deel gemist hebben. Er was sprake van zeker twee geluiden. De eerste als van een vliegtuig, ondermeer opgemerkt door een winkelier, die naar aanleiding van het geluid

naar buiten liep, waarna de vuurbol nog zeker drie seconden te zien was (electrographic noises?) Het tweede geluid kwam pas ongeveer 1 minuut na het verdwijnen van de vuurbol, toen een rommelend geluid als van het voorbijrijden van een legervrachtwagen te horen was.

De detonaties kwamen ongeveer 160 seconden na de vuurbol bij de heer Brown. De hoogte van de explosie was daarom zo'n 42 km van de waarnemer vandaan. Clayton moet dicht bij het traject gelegen hebben, dat ruwweg van ONO naar WZW liep.

De foto van Brown

Nininger was ervan overtuigd, dat Brown de vuurbol zelf op de foto had staan. Maar C.C.Wylie (1950) en met hem anderen, betwijfelden dat. Nininger had gemeten, dat Brown er acht seconden over had gedaan om, nadat de flits hem binnenshuis deed opschrikken, naar de camera (een no. 2A Brownie Folding pocket Kodak) te rennen, naar buiten te stormen en acht passen voorbij de deur vrij uitzicht te vinden. Tijdens het rennen had hij zijn camera 'geopend', richtte hij de camera toen op de hemel en verkreeg zo de foto.

De staart is dus het gevolg van een bewegende camera. Wylie redeneerde dat het felle, snel bewegende licht tenminste een kort, uitgerekt spoor op de foto had moeten geven. Bovendien lieten films van die tijd een 'omkering' zien: Felle lichtbronnen maakten donkere plekken in plaats van lichte op de foto: De zon lijkt verduisterd op een gewone directe foto. Dit verschijnsel had zich bij de vuurbolfoto niet voorgedaan.

⇒ Lees verder op blz. 119

*Lijtweg 704, 2341 HD Oegstgeest